

Pop-up i leporello slikovnice u dječjem vrtiću

Kljak, Valerija

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:366860>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-05**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

VALERIJA KLJAK
ZAVRŠNI RAD

POP-UP I LEPORELLO
SLIKOVNICE U DJEČJEM VRTIĆU

Čakovec, rujan 2024.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Valerija Kljak

**TEMA ZAVRŠNOG RADA: Pop-up i leporello slikovnice u
dječjem vrtiću**

MENTOR: mag. art. Andrija Večenaj, predavač

Čakovec, rujan 2024.

Izjava o izvornosti završnog rada

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)

Sadržaj:

1.UVOD	1
2. SLIKOVNICA	2
3. KVALITETNA SLIKOVNICA	4
4. VAŽNOST ILUSTRACIJE I TEKSTA U SLIKOVNICI	7
5.VAŽNOST ČITANJA SLIKOVNICE.....	8
6.PRVA HRVATSKA SLIKOVNICA	9
7. FUNKCIJE SLIKOVNICE	10
7.1.ZABAVNA FUNKCIJA	10
7.2.SPOZNAJNA FUNKCIJA	10
7.3.ISKUSTVENA FUNKCIJA.....	11
7.4.INFORMACIJSKO-ODGOJNA FUNKCIJA	11
7.5.GOVORNO-JEZIČNA FUNKCIJA	12
7.6. ESTETSKA FUNKCIJA.....	12
8.VRSTE SLIKOVNICA.....	13
8.1.SLIKOVNICE PO STRUKTURI IZLAGANJA.....	13
8.2.SLIKOVNICE PO OBLIKU	14
8.3.SLIKOVNICE S OBZIROM NA LIKOVNU TEHNIKU	15
8.4.SLIKOVNICE PREMA SADRŽAJU	16
8.5.SLIKOVNICE U ODNOSU NA SUDJELOVANJE RECIPIJENTA	16
9.ULOGA ODGOJITELJA KOD ČITANJA SLIKOVNICA	17
10.UTJECAJ I ULOGA SLIKOVNICE NA RAZVOJ DJETETA	19
11.LEPORELLO SLIKOVNICA.....	21
12.POP-UP SLIKOVNICE	23
13. LIKOVNA AKTIVNOST PROVEDENA U VRTIĆU	25
13.1.LIKOVNA AKTIVNOST NA TEMU POP-UP SLIKOVNICE.....	25
13.2. LIKOVNA AKTIVNOST NA TEMU LEPORELLO SLIKOVNICE	33
14.ZAKLJUČAK	37
15.LITERATURA.....	38

SAŽETAK

Tema su mojeg završnog rada pop-up i leporello slikovnice u dječjem vrtiću. Slikovnice su djetetov prvi dodir sa svijetom knjiga te ga vode kroz razne pustolovine likova i upoznaju ga s pojmovima s kojima se dotad nije susrelo. Rad se sastoji od teorijskog i praktičnog dijela.

U teorijskom dijelu rada najprije se upoznajemo s pojmom slikovnice. Slikovnica je prva knjiga koju dijete prima u svoje ruke. Roditelji i odgojitelji trebaju znati i biti informirani o tome kakve su slikovnice kvalitetne i važne za djecu i njihov razvoj te ćemo se kroz ovaj rad informirati o kvalitetnim slikovnicama. U radu su objašnjene i važnosti ilustracije u slikovnicama i važnosti čitanja slikovnica. Također, u radu je navedena prva hrvatska slikovnica. Djeca se tijekom svojeg odrastanja susreću s mnogim slikovnicama koje imaju različite funkcije po njihov razvoj. U radu su navedene funkcije koje slikovnice mogu imati. Dijete u vrtiću od najranije dobi ne može samo čitati slikovnicu, nego je uloga odgojitelja da mu čita slikovnicu, promatra ilustracije i razvija ljubav prema slikovnicama. Naravno, odgojitelj ima još mnogo uloga tijekom čitanja slikovnice, što ćemo u radu saznati. Saznat ćemo i koju ulogu slikovnica ima u razvoju djeteta i upoznat ćemo kakve su to pop-up slikovnice i leporello slikovnice.

Slikovnice djecu potiču na kreativnost i maštu, što oni izražavaju kroz likovne aktivnosti. U praktičnom dijelu rada prikazane su aktivnosti koje su provedene u dječjem vrtiću. Aktivnost su provodila djeca od 6 godina. Motivacije za provedene likovne aktivnosti su bile slikovnice. Na kraju aktivnosti analizirani su dječji radovi.

Ključne riječi: slikovnica, vrste slikovnica, funkcije slikovnica, likovna aktivnost, dječji radovi

SUMMARY

The topic of my final work is pop-up and leporello picture books in kindergarten. Picture books are a child's first contact with the world of books and lead them through various adventures of the characters and introduce them to concepts they have not encountered before. The paper consists of a theoretical and a practical part.

In the theoretical part of the work, we first get acquainted with the concept of a picture book. A picture book is the first book that a child receives in his hands. Parents and educators should know and be informed about what kind of picture books are of high quality and important for children and their development, and through this work we will inform ourselves about quality picture books. The paper also explains the importance of illustrations in picture books and the importance of reading picture books. The first Croatian picture book is also mentioned in the work. During their growing up, children come across many picture books that have different functions for their development. The paper lists the functions that picture books can have. A child in a kindergarten cannot read a picture book by himself from the earliest age, but the teacher's role is to read the picture book to him, observe the illustrations and develop a love for picture books. Of course, the educator has many other roles during the reading of the picture book, which we will find out in the paper. We will also find out what role picture books play in a child's development and we will learn what pop-up picture books and leporello picture books are.

Picture books encourage children to be creative and imaginative, which they express through art activities. In the practical part of the paper, the activities carried out in the kindergarten are presented. The activity was carried out by children aged 6. The motivations for the art activities were picture books. At the end of the activity, children's works were analyzed.

Keywords: picture book, types of picture books, functions of picture books, art activity, children's works

1.UVOD

Slikovnica je prva knjiga s kojom se dijete susreće. Slikovnica uvelike pomaže u djetetovu razvoju. Pomaže mu u razvoju govora, čitanja, pamćenja, koncentracije te uvelike potiče djetetovu maštu i kreativnost. Čitanjem slikovnica djeca u sebi bude malog umjetnika koji je spreman na niz kreativnih radova. Slikovnica ponajprije izgledom mora privući dijete kako bi ono uopće zainteresiralo da je otvori. Slikovnice su namijenjene djetetu ovisno o njegovoj dobi i njegovim interesima. Dijete nećemo forsirati slikovnicama koje mu nisu zanimljive i koje ga ne privlače. Uloga je nas odraslih da u djetetu probudimo ljubav prema slikovnicama i da ga vodimo kroz svu tu čaroliju slikovnica. Potrebno je da budemo uz njega te da s nama stvori blisku vezu i podijeli svoja iskustva i nova saznanja. Naravno, kako svugdje, tako i u slikovnicama mora postojati nešto prvo. U radu ćemo saznati kako se zove prva hrvatska slikovnica. Slikovnice vode dijete kroz malo teksta i puno ilustracija do onog puta u kojem je tekst sve veći, a ilustracije sve manje. Slikovnicama dijete vodimo odmalena pa sve do njegova polaska u školu. Prva naučena slova dijete je upotrijebilo u slikovnicama tako što je pokušalo pročitati što piše u njima. Svaka slikovnica ima svoj dizajn i različite detalje kako bi se razlikovala od drugih slikovnica. U radu ćemo se upoznati s različitim vrstama slikovnica.

Slikovnice namijenjene najmlađima su leporello slikovnice, koje djeci mogu poslužiti i za igru jer se rastežu baš poput harmonike. U svijet čarolije djeca ulaze uz pomoć pop-up slikovnica, u kojima likovi i stvari često iskaču iz slikovnice. Svi ti pojmovi opširnije su objašnjeni u radu.

2. SLIKOVNICA

Slikovnica je dječja knjiga koju dijete prvo proučava, dodiruje i uzima u svoje ruke. Sve što dijete prvo doživi u svojem životu ostavlja velik utisak na njega, urezuje mu se u pamćenje i dušu te čini veliku važnost (Diklić i sur., 1996).

Slikovnica je knjiga drugačijeg formata od ostalih knjiga za djecu. Svaka njezina stranica oslikana je raznim ilustracijama i svaka stranica sadrži tekst koji je povezan s tim ilustracijama. Isto tako, slikovnica nema puno stranica. Prve slikovnice tematizirale su igračke i dječje igre. Ako je u slikovnici ilustrator dječaku nacrtao duge zelene hlače, onda tekst koji pisac piše u slikovnici vezan za taj pridjev može i treba skratiti (Bukvić Pažin, Ott Franolić, 2023).

O slikovnicama se također govori da je to priča koju su ispriповijedala dva pripovjedača te je uklopila u jednu priču (Narančić Kovač, 2016).

Namjena je slikovnica da obraduju djecu, a i odrasle, koji djeci čitanjem žele dočarati zbivanja u slikovnicama. Slikovnica namijenjena djeci obično sadrži 32 stranice i manje od tisuću riječi. Slikovnice su ilustrirane kako bi djeca kroz slike mogla pratiti što se zbiva u tekstu koji im netko čita (Hunt, 2020: 8).

Slikovnica u djetetu budi maštu, uvodi ga u neki novi svijet koji još dotad nije otkrio, budi u njemu razne emocije, stvara u njemu potrebu za daljnjim upoznavanjem novih slikovnica i razvija djetetov govor i pamćenje (Zalar, 2008).

Ilustracije u slikovnicama pomažu djeci da otkriju razne osjećaje i raspoloženja koja se pojavljuju u slikovnici. Isto tako, kroz ilustracije djeca mogu vidjeti mjesto radnje i vrijeme radnje (Hlevnjak, 2000). Djeca s pomoću ilustracija mogu sama osmisliti priču slikovnice.

U slikovnici ilustracija ima veliku ulogu, no ona nije prvo što se u slikovnici pojavljuje. Prije ilustracije u izradi slikovnici prvo se pojavljuje tekst. Kada bi se u slikovnici pojavile ilustracije prije teksta, tada bi pisac bio ograničen u pisanju teksta slikovnice (Hlevnjak, 2000).

Slikovnice su nastale povezivanjem književnog i likovnog izraza. One su namijenjene djeci od rođenja pa sve do desete godine života. Što se tiče doživljaja i namjene, slikovnice mogu biti poučne ili umjetničke. Po definiciji slikovnica je namijenjena djeci, no u njoj jednako mogu uživati i veliki i mali (Crnković, 1986).

Postoje slikovnice koje u sebi sadrže samo ilustracije, ali ne postoje slikovnice koje u sebi sadrže samo tekst. Likovno i jezično predstavljanje stvarnosti dva su važna koda komunikacije. Djeca u drugom razredu osnovne škole prelaze sa slikovnice na knjigu jer tada počinju samostalno čitati, pa ih slikovnice više ne zanimaju (Crnković, Težak, 2002).

Slikovnica djetetu omogućuje upoznavanje fiktivnog svijeta, pokreće i razvija maštu i zabavlja dijete. Djeca u slikovnicama kroz zabavu usvajaju nova iskustva i spoznaje. Čitanjem zabavne slikovnice djeca stvaraju lijepe uspomene (Zalar, Balić Šimrak i Rupčić, 2014).

Slikovnica je mjesto maloga likovnog festivala jer ona njeguje kip, sliku, grafiku i crtež te sve oblike kojih više nema u izložbenim prostorima (Balić Šimrak, 2014).

3. KVALITETNA SLIKOVNICA

Prilikom kupovine slikovnica roditelji često imaju problem pri odabiru slikovnica koje su prikladne za njihovo dijete. Roditelji gledaju na to da je slikovnica što šarenija i upadljivija. Većina takvih slikovnica nema navedenog ilustratora ni autora teksta. Takve slikovnice ne pobuđuju maštu kod djece, slike su nepovezane, riječi su im besmislene i jezično loše. Prilikom biranja slikovnica vrlo je važno da slikovnice imaju autora teksta i ilustratora. Isto tako, važno je da je tekst napisao pisac za djecu. Kvalitetna slikovnica budi maštu kod djeteta, ima jednostavan kraj i poruku (Čudina-Obradović, 1995).

Kvalitetna slikovnica u sebi ima emocije, toplinu i humor. Ilustracije u kvalitetnoj slikovnici ne služe samo kao dekoracije, nego su povezane s tekстом u toj slikovnici. Kvalitetna slikovnica potiče djecu na sudjelovanje tijekom čitanja slikovnice. S pomoću njezinih ilustracija oni mogu uz podršku odraslih pokušati ispričati priču. Pri odabiru kvalitetne slikovnice prvo se gleda je li sadržaj jednostavan. Također, potrebno je obratiti pažnju da taj sadržaj nije pojednostavnjen jer on djecu neće poticati da uključe svoju maštu i razmišljanje. U kvalitetnim slikovnicama tekst je povezan s djecom i njima se obraća, tj. djeca mogu u tekstu neke situacije povezati sa sobom i vidjeti kako se ta situacija odvija u slikovnici te je usporediti sa svojom (Bukvić Pažin, Ott Franolić, 2023).

Izgled kvalitetne slikovnice ovisi o tome kojoj je dobi slikovnica namijenjena. Slikovnice namijenjene onim najmlađima trebaju biti mekane, savitljive i izrađene od materijala koji se teško trga i koji nije otrovan jer ih djeca često savijaju i grizu. Usto, kvalitetne slikovnice za najmlađe trebaju imati ilustracije raznih boja, malo teksta, riječi koje se ponavljaju i mogu imati zvučne elemente. Kvalitetne slikovnice za djecu u trećoj godini one su koje govore o životinjama, ljudima i događajima. Slikovnice za djecu u petoj godini imaju složenije zaplete i više teksta (Vizek Vidović, Hrabar, 1999).

Slikovnica treba odgovarati veličini dječjih ruku i širini vidnog polja, pa su slikovnice za najmlađe manje, dok su one za stariju djecu veće. Tekst u slikovnicama za najmlađe veći je i ima ga manje, dok je za starije tekst manji i ima ga više. U slikovnicama za ranu dob ilustracije sadrže manje detalja i jednostavnije su jer time smanjuju odvlačenje pozornosti. Ilustracije za stariju djecu bogatije su, složenije i s više detalja (Šišnović, 2011).

Odabir kvalitetne slikovnice težak je posao. Roditelji imaju premalo informacija i zbunjeni su oko toga koje su slikovnice namijenjene dobi njihova djeteta. Pojedini roditelji ne znaju da su slikovnice uopće važne za djetetov razvoj (Vonta, Balič 2011).

Kvalitetna slikovnice treba sadržavati funkcije koje će poticati djetetov daljnji razvoj, ali i mora biti u skladu s njegovim razvojem. Kvalitetna slikovnica na sebi ima istaknutu dob za koju je namijenjena kako bi se olakšalo roditeljima koji nisu dovoljno informirani i upoznati s dječjom književnošću (Martinović, Stričević, 2011).

Prilikom odabira slikovnice treba paziti na to da dijete slikovnicu može držati u rukama i okretati joj stranice (Narančić Kovač, 2015).

Kvalitetna slikovnica može se pronaći u knjižari. Prije biranja slikovnice potrebno se informirati s odgojiteljem. Prilikom biranja kvalitetne slikovnice najbolje je povesti dijete sa sobom i uvidjeti njegove interese. Kod kvalitetne slikovnice imena autora jasno su istaknuta, tekst i ilustracija ne bore se za pozornost, nego zajedno djeluju. Slikovnice koje mame svojim blještavilom i šljokicama treba zaobilaziti i ne skretati pozornost na njih. Prije odabira slikovnice potrebno je slikovnicu dobro pročitati jer su neki prijevodi u slikovnicama jako loši. Roditelji tijekom biranja slikovnice u većini slučajeva odabiru slikovnice koje su prerade poznatih bajki, kao npr. Snjeguljice. Takve skraćene verzije bajki pune su nelogičnosti, pravopisnih grešaka i daleko su od izvornika. Zvukovne slikovnice pomažu djeci u učenju razlikovanja glasanja životinja, no kada se baterije na takvim slikovnicama istroše, taj zvuk više nije zvuk kakav bi trebao biti te takve slikovnice treba zaobilaziti. Za najmlađu djecu najbolje su slikovnice bez teksta. Boje u takvim slikovnicama moraju biti ugodne, a ilustracije jasne i jednostavne. Između druge i četvrte godine biraju se slikovnice s malo teksta u ritmičkim stihovima i brojalicama. Prilikom odabira takve slikovnice potrebno je obratiti pažnju na to da rima ima poetsku vrijednost, a ne da joj se samo slogovi podudaraju. Između četvrte i šeste godine biraju se slikovnice s više teksta, ali slika još uvijek mora imati svoju dominaciju. Ilustracije trebaju imati estetsku funkciju, a u tekst su uključene pjesme, priče, basne i bajke. Za predškolsku djecu biraju se slikovnice s nedorečenim ilustracijama i složenijom radnjom. Neke od kvalitetnih slikovnica koje zadovoljavaju opisane kriterije su:

Baronian, J. B. – Kinder, M.: *Figaro, mačak koji je hrkao*

Brenifier, O. – Devaux, C.: *Što je dobro i zlo?*

Brenifier, O. – Ruillier, J.: *Što je život?*

Bruna, Dick: *Miffy u bolnici, Miffy u gostima, Miffy plače, Pričaj*
Bloom, Becky: *Gospodin Ku-Ku*
Bloom B. – Biet P.: *Uljuđeni vuk*
Ćopić, Branko: *Ježeva kućica*
Donaldson, J. – Scheffer, A.: *Grubzon, Grubzonovo dijete, Mjesta ima na metli svima, Najotmjereniji div u gradu, Superglista, Zog*
Falconer, Ian: *Olivia*
Fan, Terry – Fan, Eric: *Noćni vrtlar*
Gantshev, I.: *Dobro jutro – laku noć*
Guljašević, Ivana: *Kako je krokodil Marko pronašao svoj dom, Pingvin Gašpar, Čovječuljak Snovuljak,*
Hill, Eric: *Piko na plaži, Piko na selu, Piko na zabavi s maskama,*
Kolanović, Dubravka: *Čarolija zagrljaja*
Kulot, D. – Ullrich, H.: *Gospodin Nosko nalazi prijatelja*
Kuman, B. – Guljašević, I.: *Bo-Tuov bubanj*
Moroney, T.: *Kada se bojim*
Nordqvist, Sven: *Kad je Findus bio mali i izgubio se, Gužva u povrtnjaku, Findus na kampiranju, Torta za Findusa, Lov na lisice, Božić u Pettsonovoj kućici, Mehanički Djed Mraz, Jadni Pettson, Uljez u dvorištu, Findus se seli*
Pilić, S. – Kreč, D.: *Kiki i ostali (strip)*
Pfister, Marcus: *Riba duginih boja*
Pokrajac-Bulian, A. – Hajdinjak-Kreč, M.: *Bucko*
Robberecht, T. – Mabire, G.: *Vuk koji je ispao iz knjige*
Schreiber-Wicke, Edith: *Nećko*
Schwitters, K. – Pi, M.: *Priča o zecu*
Silverstein, Shel: *Čiji sam ja komadić, Dobro stablo, Komadić koji nedostaje, Tko želi jeftinog nosoroga*
(izvor: <https://www.medijskapismenost.hr/kako-prepoznati-kvalitetnu-slikovnicu/>, 9. rujna 2024.).

4. VAŽNOST ILUSTRACIJE I TEKSTA U SLIKOVNICI

Ilustracije u slikovnicama povezane su s tekstom slikovnice i njezinom tematikom. Ono što je u tekstu napisano prikazano je ilustracijama kako bi djeca lakše razumjela tekst. Najmlađa djeca ne znaju sama čitati slikovnice, ali uz pomoć slika mogu vidjeti što se događa u slikovnici te mogu i sama uz pomoć slika ispričati priču (Barac, 2016). Ilustracije djeci pokazuju kako čitanje nekog teksta nije jedini način pričanja priče, nego se priča može ispričati i uz pomoć ilustracija. Djeca s pomoću ilustracija kreću pripovijedati. Smatra se da slikovnica bez ilustracija ne bi bila potpuna i djeca ne bi mogla u potpunosti doživjeti slikovnicu (Bukvić Pažin, Ott Franolić, 2023).

U najmlađoj dobi djeca ne obraćaju previše pozornosti na tekst u slikovnicama jer još nisu upoznata sa slovima i čitanjem. Tada su najviše usmjerena na ilustracije. Nakon što se djeca upoznaju sa slovima, tada se njihova pozornost lagano počinje usmjeravati na tekst slikovnice. Savladavši slova, djeca počinju sama čitati tekst i tada im je pozornost usmjerena i na ilustracije i na tekst slikovnice. Tekst u slikovnici mora biti jasan i razumljiv te imati rimu kako bi ga djeca lakše zapamtila. Ilustracije u slikovnicama moraju biti zanimljive, a najvažnije od svega jest da su razumljive. Ilustracije pomažu djetetu da dođe do novih spoznaja (Kos-Paliska, 1997).

Tema obrađena u tekstu slikovnica uz pomoć ilustracija objašnjava se na umjetnički način. Ilustracije su u ranoj dobi bolja komunikacija od riječi (Barac, 2016).

Boje u ilustracijama iznimno su važne jer one privlače djecu svojim intenzitetom. Djeca će odabrati slikovnicu koja ima ilustracije intenzivnijih boja, a to su najčešće plava, zelena, crvena i žuta. Ilustracija vodi dijete u svijet emocionalnosti (Paliska, 1999).

5.VAŽNOST ČITANJA SLIKOVNICE

Tijekom čitanja slikovnice djeca vježbaju govor, pravilno izgovaranje riječi, uče pravilno čitati s lijeve na desnu stranu, ulaze u rasprave nakon pročitane slikovnice, vježbaju razumijevanje pročitane teksta i na temelju toga prepričavaju što su pročitali. Čitanjem slikovnice djeca nauče kako se okreću listovi, kako zajedno s roditeljima mogu čitati slikovnice i jedni druge slušati u čitanju te kako mogu svojim prijateljima čitati slikovnice baš poput svojih roditelja koji su prije njima čitali. Djeca će lakše usvojiti mnogobrojne vještine ako im se čita s namjerom da zavole čitanje i pisanu riječ. Time će djeca biti pripremljena za učenje i uvježbavanje tehnika čitanja. Slikovnice potiču dijete da započne razgovor i da podijeli s odraslom osobom ono što ga muči. Čitanjem slikovnica djeca dobivaju uvid u prepoznavanju onoga što je loše i onoga što je dobro te uče pravila ponašanja (Čudina-Obradović, 1995).

Roditelji svojoj djeci čitaju slikovnice još od rane dobi bez obzira što djeca tada ni ne razumiju tekst. Djeca uživaju slušajući svoje roditelje kako im čitaju. Roditelji se tijekom čitanja slikovnice povezuju sa svojim djetetom i ono svojom reakcijom i znatiželjom pokazuje što ga zanima u slikovnicama te tako roditelji dobivaju uvid u djetetove interese (Stričević, 2006).

Prilikom čitanja djeca počinju shvaćati kako sve što govore mogu i napisati, ali kako to što su napisala mora imati nekakav smisao. Ona se čitanjem upoznaju s novim riječima koje poslije i sama upotrebljavaju. Čitanjem se djeca sprijateljuju s knjigama. K tomu, djeca čitanjem počinju shvaćati vezu između slova i glasa, slova i riječi, razvijaju vještine početnog čitanja i pisanja te proširuju razumijevanje jezika (Moomaw, Hieronymus, 2008).

Slikovnica se smatra jednim od najjednostavnijih oblika za čitanje. Čitanje slikovnica ostvaruje brojne dobrobiti kod djece. Djecu čitanje potiče na sudjelovanje u aktivnostima i na interakciju s drugom djecom. Uz to potiče dijete na otvorenost prema stjecanju novih iskustava i potiče ga na radoznalost (Antonović, 2011).

Čitanjem slikovnice djecu vodimo na putovanje u kojemu susreću razne likove, razvijaju vizualizaciju, uče o osjećajima, slabostima te o tome što vole i što ne vole (Civardi i sur., 2015).

6. PRVA HRVATSKA SLIKOVNICA

Mnoge slikovnice za koje se iz literature zna da su postojale nikada nisu pronađene. Prilikom potrage za slikovnicama mnoge police bile su prazne. Praznina se otkriva i kod pronalaženja prve hrvatske slikovnice. Najstarija slikovnica koja je sačuvana u Hrvatskoj jesu *Domaće životinje*. Iako je najstarija slikovnica, ona nije i prva hrvatska slikovnica, jer kako se može saznati, dotad je već izašlo trinaest slikovnica (Majhut, Batinić, 2017).

Prva slikovnica napisana na hrvatskom jeziku jest *Mala obrazna Biblia* ili *Poglaviti događaji Staroga i Novoga zakona predstavljeni u 90 obraznih mladeži slavjanskoj prikazana*. Ona je 1854. godine objavljena u Pešti. Prva slikovnica nije povezana s hrvatskim autorom. Slikovnicu je na mađarskom jeziku napisao Alojz Grynaeus. Prva slikovnica objavljena je u nakladi mađarskog nakladnika, ali na hrvatskom jeziku (Majhut, Batinić, 2017).

Slika 1. Prva hrvatska slikovnica

7. FUNKCIJE SLIKOVNICE

Tijekom odrastanja pročitali smo mnoge knjige koje su na nas ostavile neki dojam. Svaka knjiga koju smo pročitali i koju ćemo pročitati ima svoju funkciju. Slikovnica ima odgojno-obrazovnu funkciju u djetetovu životu. Usto, slikovnica nas želi zabaviti i pokrenuti nam maštu. Čitanje raznih slikovnica možemo vidjeti kako slikovnica nema samo odgojno-obrazovnu funkciju.

Slikovnica ima šest funkcija, a to su zabavna funkcija, spoznajna funkcija, iskustvena funkcija, informacijsko-odgojna funkcija, govorno-jezična funkcija i estetska funkcija (Čačko, 2000).

7.1.ZABAVNA FUNKCIJA

Zabavna funkcija slikovnice služi kako bi dijete privuklo čitanju slikovnice. Slikovnice koje imaju zabavne i smiješne dijelove zanimat će djecu, dok će one koje nemaju zabavnog dijela odbijati djecu jer djeca vole zabavu. Djeci treba dopustiti da sama odaberu slikovnicu koja ih zanima, a ne da im se nameće nešto što ne žele jer je to već prisila na nešto zbog koje će izgubiti volju za slikovnicom i ona će im postati odbojna. Smatra se da djeca najbolje uče i pamte kroz zabavu. Dijete se sa slikovnicom mora osjećati opušteno (Čačko, 2000).

Djeca se igrajući zabavljaju te se smatra kako djeca najbolje uče, upoznaju svoju okolinu i društvo baš kroz igru (Martinović, 2018).

7.2.SPOZNAJNA FUNKCIJA

Djeca s pomoću slikovnice dobivaju uvid u nove spoznaje, susreću se s nekim novim pojmovima te s pomoću slikovnica ulaze i upoznaju se sa svijetom odraslih. Tim spoznajama mogu provjeriti i svoje dotadašnje znanje o nekim stvarima i vidjeti jesu li one ispravne. Dijete se s pomoću spoznaje može zainteresirati za stvari na koje dotad nije previše obraćao pozornost. Ono može nadograditi svoje dotadašnje znanje nekim novim informacijama (Čačko, 2000).

Spoznajna funkcija potiče dijete da sa samopouzdanjem iznosi svoje stavove u okruženju i potiče ga da se zalaže za njih. Također, dijete dobiva uvid u to jesu li njegovi stavovi ispravni ili nisu (Majhut, Batinić, 2017).

7.3.ISKUSTVENA FUNKCIJA

Kroz iskustvo djeca se susreću s nekim novim stvarima. Postoje mnoga djece koja nikada nisu vidjela kravu, svinju ni mnoge druge životinje koje neka djeca imaju kod kuće. Djeca koja to nikada nisu vidjela s njima se susreću u slikovnicama. U slikovnicama mogu vidjeti kako te životinje izgledaju, a u zvučnim slikovnicama mogu i slušati kako se pojedina životinja glasa te tako stječu neka nova iskustva. Djeca koja imaju te životinje mogu saznati nešto novo o njima što dotad nisu ni znala i mogu primijeniti ta iskustva. Također, takve slikovnice mogu pokrenuti razgovor između roditelja i djeteta. Roditelj mu može odgovoriti na razna pitanja i može podijeliti s njim neka iskustva koja je imao sa životinjama te se tako spajaju dvije generacije. Dijete kroz slikovnicu može upoznati i neke drugačije načine života, običaje i tradicije (Čačko, 2000).

S pomoću iskustvene funkcije dijete se upoznaje s nepoznatom okolinom i stvara dodatne spoznaje o onome što mu je poznato. Time dijete razvija socijalizaciju, prihvaća različitosti kulture, običaja i religije (Bratić, 2020).

7.4.INFORMACIJSKO-ODGOJNA FUNKCIJA

Za sve ono što ih zanima i za što ne znaju djeca odgovor mogu pronaći u slikovnici. Djeca koja su se susrela s pojmom domaće životinje nisu znala koje su to životinje. Kroz slikovnicu saznala su koje su to životinje, kako izgledaju, koliko nogu imaju i mnoge druge informacije. Dijete čitanjem slikovnice shvaća koliko je ona zapravo važna i kako u sebi poput škrinje s blagom čuva veliku čaroliju informacija te kada je krenu čitati, ta čarolija počinje djelovati. Čitanjem slikovnice djeca razvijaju apstrakciju, sintezu i analizu (Čačko, 2000).

Slikovnica je alat koji pomaže djeci unaprijediti znanje i upoznati vlastitu osobnost. Ona potiče dijete na samostalno analiziranje, sintetiziranje i razumijevanje odnosa među bićima, stvarima i pojavama (Bratić, 2020).

7.5.GOVORNO-JEZIČNA FUNKCIJA

Čitanjem slikovnica djeca razvijaju svoje govorne vještine. Isto tako, čitanjem usvajaju puno novih riječi te u komunikaciji s roditeljima dolaze do saznanja što zapravo te riječi znače i počinju ih koristiti u svojem vokabularu (Čačko, 2000).

Slikovnice koje u sebi sadrže zabavne dijelove, koje potiču dječju maštu i razmišljanje probudit će u djeci znatiželju za obogaćivanjem rječnika. Tekst u slikovnici nije jedini koji potiče razvoj djetetova govora. Dijete na temelju ilustracija može samo osmisliti priču i ispričati je prijatelju ili odrasloj osobi te time vježba svoj govor (Martinović, Stričević, 2011).

Slikovnica omogućuje djeci da sve ono što vide na ilustracijama mogu prenijeti u govorni izričaj. Ilustracije u slikovnicama potiču djecu na opisivanje onoga što su vidjela. Tekst slikovnice potiče djecu na pretvaranje pisane riječi u govor (Bratić, 2020).

7.6. ESTETSKA FUNKCIJA

Prilikom biranja slikovnice dijete će izabrati slikovnicu na temelju njezina izgleda. Slikovnica koja je puna šarenih boja i ilustracija privući će dijete na prvi pogled. Dijete će izabrati slikovnicu koja u njemu izgledom budi maštu i čaroliju za otkrivanjem njezine unutrašnjosti (Čačko, 2000).

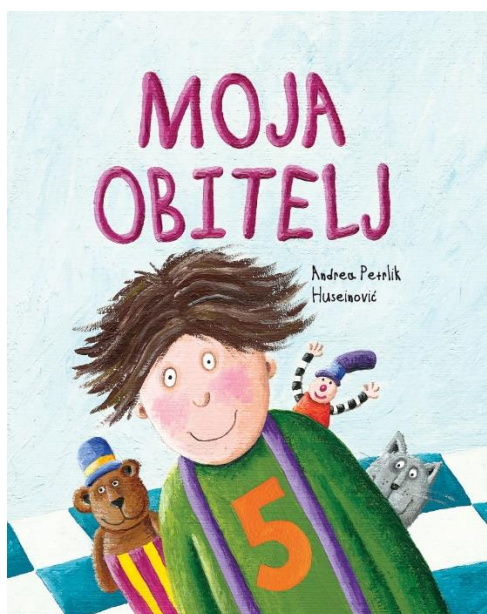
Unutrašnjost slikovnice utječe na to hoće li dijete nastaviti s čitanjem slikovnice ili ne. Slikovnica koja u sebi sadrži šarenilo boja, razne likove i ilustracije privući će dijete na čitanje slikovnice i njezinu daljnju upotrebu. Također, u njemu će probuditi kreativnost i maštu. Slikovnica koju dijete odabere ukazuje na njegov ukus. Estetika slikovnice u djetetu budi i razvija osjećaj za lijepo (Majhut, Batinić, 2017).

8.VRSTE SLIKOVNICA

Prema Majhut i Zalar (2008) slikovnice se dijele na slikovnice po strukturi izlaganja, obliku, likovnoj tehnici, prema sadržaju, prema doživljaju i namjeni te sudjelovanju recipijenta.

8.1.SLIKOVNICE PO STRUKTURI IZLAGANJA

Slikovnice se po strukturi izlaganja dijele na narativne i tematske. Narativne slikovnice istražuju emocije, situacije kroz koje likovi prolaze i njihove avanture. One nastaju preradom bajke. Narativne slikovnice sadrže i tematiziraju samo jednu priču ili njih više kratkih. Tematske slikovnice usmjerene su na određene teme kao što su: svakodnevni život djeteta, njegova obitelj, prijateljstvo, higijena i slično. One su napravljene s ciljem da informiraju i educiraju djecu (Crnković, Težak, 2002).

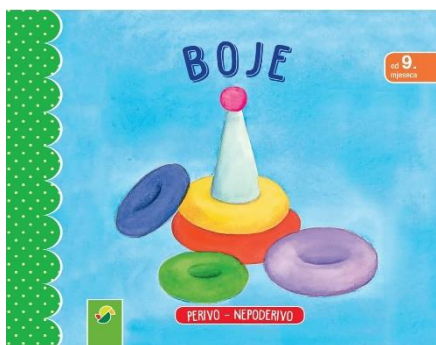
Slika 2. Tematska slikovnica

8.2.SLIKOVNICE PO OBLIKU

Slikovnice po obliku dijelimo na leporello, pop-up, nepoderive, slikovnice igračke, slikovnice otklapalice, multimedijske i elektroničke slikovnice. Nepoderive slikovnice namijenjene su najmlađima. Napravljene su od nepoderivog materijala kako ih mala djeca ne bi mogla potrgati prilikom stavljanja u usta ili prilikom pokušaja trganja. Djeca mogu takve slikovnice istraživati bez rizika od oštećenja. Slikovnice igračke napravljene su kombinacijom igračke i elemenata knjige. One u sebi sadrže interaktivni sadržaj s dodanim krpenim likovima. Slikovnice otklapalice u sebi sadrže skriveni sadržaj koji djeca otkrivaju otvaranjem prozorčića iza kojega se taj tekst nalazi. Multimedijaska slikovnica vrsta je slikovnice koja je napravljena kombinacijom tradicionalnih elemenata slikovnice s digitalnim sadržajem. Ona sadrži slike koje su popraćene zvukom. Elektronička slikovnica nastaje skeniranjem slikovnice koja se objavljuje na internetskim stranicama. Ona je u digitalnom obliku (Majhut, Zalar, 2008).

Slika 3. Leporello slikovnica

Slika 4. Nepoderiva slikovnica

Slika 5. Pop-up slikovnica

Slika 6. Slikovnica otklapalica

Slika 7. Multimedijaska slikovnica

Slika 8. Elektronička slikovnica

Slika 9. Slikovnica igračka

8.3.SLIKOVNICE S OBZIROM NA LIKOVNU TEHNIKU

Slikovnice s obzirom na likovnu tehniku mogu biti lutkarske slikovnice, strip-slikovnice, fotografske slikovnice, slikovnice stvarnih dječjih crteža, crteža umjetnika i interaktivne slikovnice. Lutkarske slikovnice sadrže lutke koje se mogu koristiti prilikom čitanja slikovnice kako bi se djeci bolje i zabavnije predočila priča. Strip-slikovnice napravljene su kombinacijom slikovnice i stripa. Fotografske slikovnice slikovnice su koje u sebi sadrže stvarne slike onoga o čemu se u njoj govori. Jedan od primjera takve slikovnice može biti ona o životinjama.

U slikovnici su imena životinja, a pokraj imena je umjesto nacrtanog psa slika pravog psa. Slikovnice stvarnih dječjih crteža i crteža umjetnika u sebi sadrže radove djece i umjetnika. Interaktivne slikovnice u sebi sadrže različite poticaje, primjerice dijete može uz pomoć povlačenja otvarati i zatvarati vrata u slikovnici ili pak pritiskom na pčelu može čuti kakav zvuk ona proizvodi (Majhut, Zalar, 2008).

8.4.SLIKOVNICE PREMA SADRŽAJU

Sadržaj u slikovnicama toliko je raznolik da ga nije moguće navesti. Sadržaj može biti sve ono što se tematski može obraditi. Teme koje se najviše pojavljuju u slikovnicama jesu životinje, priroda i svakodnevni život (Majhut, Zalar, 2008).

8.5.SLIKOVNICE U ODNOSU NA SUDJELOVANJE RECIPIJENTA

Slikovnice u odnosu na sudjelovanje recipijenta dijele se na slikovnice kojima se dijete može samostalno služiti i na slikovnice kojima se dijete ne može samostalno služiti, odnosno na slikovnice kod kojih je potrebno sudjelovanje odrasle osobe (Majhut, Zalar, 2008).

9. ULOGA ODGOJITELJA KOD ČITANJA SLIKOVNICA

Dijete se još odmalena susreće sa slikovnicom. Slikovnice djeca nisu mogla čitati sama prije nego što su naučila slova te su im slikovnice čitali roditelji i odgojitelji. Čitanjem slikovnica djeca razvijaju komunikaciju s odraslom osobom (Petrović-Sočo, 1997.)

Uloga je odgojitelja da pripremi dijete za polazak u školu. Potrebno je da se kod djeteta razviju predčitačke vještine. Uloga je odgojitelja i da pripremi poticaje koji će dijete potaknuti na aktivnosti (Kozlov, Kanjić, 2005).

Odgojitelj ne treba dijete tjerati na čitanje slikovnice, nego treba kod djeteta razviti ljubav prema čitanju. Odgojiteljeva je zadaća ponajprije upoznati dijete sa slikovnicom. On djecu upoznaje s ilustracijama i tekstem u slikovnici. Nakon upoznavanja slikovnice s djecom provodi razne aktivnosti i priprema im poticaje. Organizira posjete knjižnicama kako bi djeca vidjela gdje se nalaze razne slikovnice koje mogu doći pročitati sa svojim roditeljima te kako bi uvidjeli važnost i posebnost knjiga. Odgojitelji usto pomažu roditeljima u odabiru slikovnice tako što ih informiraju o slikovnicama koje potiču dječji razvoj (Vonta, Balič, 2011).

Djetetu je potreban netko tko će ga voditi kroz čitav proces upoznavanja i čitanja slikovnice. Tijekom cijelog procesa dijete s osobom koja ga vodi kroz taj proces stvara blisku vezu. Dijete tijekom čitanja slikovnice razvija komunikaciju i povezuje se s odgojiteljem (Bratić, 2020).

Odgojiteljeva je uloga da prostor ispuni raznim slikovnicama i knjigama za čitanje. Svrha knjiga nije da se uredi prostor vrtića, nego da djeca mogu proučavati i čitati razne knjige, a ne samo jednu te istu knjigu. Isto tako, odgojitelj je taj koji djeci mora pokazati kako se služiti slikovnicama i ostalim knjigama te ih zajedno s djecom proučavati, čitati i komunicirati (Čudina-Obradović, 2014).

Odgojitelj i dijete tijekom čitanja mogu doći do novih tema o kojima mogu podijeliti svoja iskustva, znanja i mišljenja. Zadaća je odgojitelja da odabere slikovnicu prigodnu za djetetovu dob i da misli na djetetove interese. Tijekom čitanja slikovnice dijete obogaćuje svoj vokabular. Važno je djetetu stvoriti ugodnu atmosferu i uključiti ga u čitanje slikovnice (Šišnović, 2011).

Uloga je odgojitelja također da u prostoru vrtića stvori i uredi centar za početno čitanje i pisanje. Djeci treba osigurati prostor koji će sadržavati knjige, tj. knjižnicu i prostor za pisanje. Potrebno je da se taj centar napravi u prostoru sobe gdje je uvijek tiho i mirno jer će prilikom čitanja i pisanja buka ometati djecu, neće se moći koncentrirati na to što rade i neće se moći opustiti. Isto tako, centar za početno čitanje i pisanje mora biti opremljen raznim materijalima kako bi djeca mogla izrađivati i vlastite slikovnice (Špehar, 2002).

10.UTJECAJ I ULOGA SLIKOVNICE NA RAZVOJ DJETETA

Čitanjem slikovnice djeca obogaćuju svoj vokabular, vježbaju koncentraciju i razvijaju svoj govor. Dijete slikovnicu može koristiti na različite načine. Dijete može slikovnicu koristiti s drugim djetetom tako što će jedan čitati, a drugi slušati te mogu i zajedno čitati i promatrati ilustracije. Dijete također slikovnicu koristi samostalno kroz igru te je može koristiti i zajedno s odgojiteljem. Djeci tijekom čitanja treba dopustiti da uključe maštu i da probaju oni sami osmisliti završetak slikovnice. Završetak će osmisliti sama na način da im se ne pročita kraj slikovnice, nego ga ona sama moraju odrediti. Djeca kroz aktivnost izrade svoje slikovnice uključuju maštu i razvijaju svoju kreativnost. Nakon čitanja djeca u razgovoru s odgojiteljem razvijaju svoje govorne vještine i mišljenje (Bratić, 2020).

Uloga je slikovnice uvesti dijete u svijet i voditi ga k nečemu novomu. Slikovnica upoznaje dijete s novim riječima s kojima se dotad nije susrelo, razvija mu sposobnost pamćenja i potiče ga na kreativnost. Dijete kroz slikovnicu uči kako koristiti knjige i slikovnica razvija u djetetu ljubav prema knjigama. Slikovnice u djetetu bude malog umjetnika i one bi trebale biti dio svakodnevnog života djece (Zalar i sur., 2008).

Prilikom čitanja slikovnice odgojitelj ili odrasla osoba mogu djetetu pomoći u razvoju pamćenja, slušanja i razmišljanja tako što će mu postavljati pitanja prije i poslije čitanja slikovnice i tako što će s njim prokomentirati slikovnicu. U razgovoru odgojitelj potiče dijete na logičko razmišljanje i zajedno s njim traži pouku slikovnice (Vizek Vidović, Hrabar 1999).

Slikovnica se smatra jednim od najjednostavnijih oblika za čitanje. Djecu nije potrebno odmah susreti s puno teksta i malo ilustracija. Ljubav prema slikovnicama stječe se najprije tako što dijete uzima u ruke slikovnicu koja sadrži puno ilustracija i malo teksta. Postupno se s dobi taj tekst povećava. Djeca prvo istražuju slike, a tekst tek kada se upoznaju sa slovima. Slikovnicama je jedna od uloga da djeca steknu ljubav i naviku prema njima. Slikovnica svojim sadržajem potiče kod djeteta radoznalost za otkrivanjem nečega novoga i razvija u njemu otvorenost za učenje nečega novoga (Antonović, 2011).

Djeca čitanjem slikovnica provjeravaju svoja dotadašnja znanja. Sve što dotad nisu znala pronaći će u slikovnicama. Ta saznanja usporedit će sa svojim iskustvima i pretpostavkama. Dijete će kroz slikovnicu razviti svjesnost o tome da su knjige veliki izvor znanja i da sve što ne znaju i što ih zanima mogu pronaći u knjigama. Uloga slikovnice nije samo učiti dijete o nečemu, nego ima i ulogu zabaviti dijete (Čačko, 1999).

11.LEPORELLO SLIKOVNICA

Leporello slikovnice namijenjene su najmlađima. One u sebi sadrže šest do deset stranica. Leporello slikovnica svojim izgledom podsjeća na harmoniku. Napravljene su za najmlađe zato što za njihovu upotrebu nije potrebna fina motorika. Na svakoj stranici leporello slikovnice nalazi se ilustracija koja predstavlja zasebnu cjelinu. Takve slikovnice izrađene su od mekanog materijala, pa mogu osim za čitanje poslužiti i za igranje. Te slikovnice pojavljuju se u 20. stoljeću. Stranice leporello slikovnice spojene su bez uveza. Lako se koristi baš zbog toga što dijete ne mora zatvarati i otvarati knjigu. Leporello slikovnice mogu sadržavati ilustracije na obje stranice, a mogu i sadržavati ilustracije samo s jedne strane (Majhut i Zalar, 2008).

Leporello slikovnicu možemo otvoriti poput harmonike i vidjeti sve slike odjednom. Isto tako, možemo je polako otvarati i gledati sliku po sliku. Nakon što smo je cijelu otvorili, ona može uspravno stajati sa svim otvorenim stranicama a da se ne zatvara. Leporello slikovnicu zatvaramo na način da je savijemo poput harmonike. Prilikom otvaranja leporello slikovnice možemo dobiti duge i slikovite scene. Leporello slikovnice, osim što služe djeci za igru i zabavu, imaju i edukativne vrijednosti. One pomažu djeci u razvoju kreativnog mišljenja.

Listovi leporello slikovnica presavijaju se u cik-cak oblik. Takav oblik slikovnice omogućuje nam prikazivanje kontinuirane priče ili slike bez prekida. Leporello slikovnica dobila je ime po liku iz opere *Don Juan* Wolfganga Amadeusa Mozarta. Leporello je u operi Don Juanov sluga koji mu nosi dugačak popis njegovih osvajanja. Taj je popis prikazan kao papir presavijen poput harmonike. Leporello slikovnice najprije su se pojavljivale kao svitci i razni presavijeni dokumenti korišteni u drevnim civilizacijama. U 19. stoljeću takav format postaje popularan u Njemačkoj i Engleskoj, gdje se koristio za panoramske prikaze gradova, turističke vodiče i povijesne scene. U 20. stoljeću počinje porast popularnosti dječjih slikovnica, pa se format leporella počinje koristiti za pripovijedanje priča.

Leporello slikovnica izrađuje se tako da se debeli papir ili karton izreže na željenu dužinu te se nakon toga preklopi u harmoniku. Harmonika se dobije tako što se preklopi papir na pola te se svaka polovica preklopi još na pola. Broj preklopa ovisi o tome koliko stranica želimo imati. Svaki preklop trebao bi biti jednake širine kako bi se stranice ravnomjerno otvarale. Zatim se na svaku stranicu dodaju ilustracija i tekst.

Prilikom ilustriranja koristi se tehnika crtanja, slikanja ili kolaža. Nakon što se te ilustracije zalijepe na stranice, može se koristiti lijepak za učvršćivanje stranica.

Najpoznatiji autori leporello slikovnica jesu Eric Carle, Maira Kalman i Gianni Rodari.

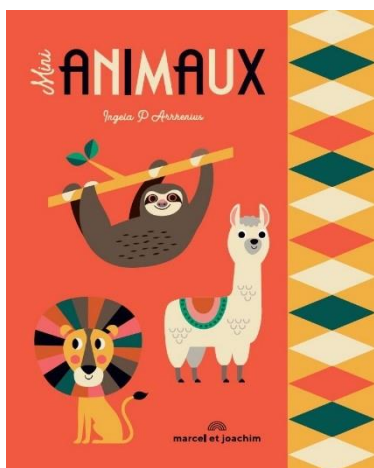
Leporello slikovnice mogu se koristiti u svrhu educiranja i istraživanja. Djeca mogu stvarati vlastite leporello slikovnice kako bi prikazali svoju priču. Leporello slikovnice korisne su u radu s djecom s posebnim potrebama. Najviše pomaže onima koji imaju poteškoće s razumijevanjem i koncentracijom.

Slika 10. Recueil de Gravures, Leporello (2022.)

Slika 11. Olja Savičević Ivančević, Zaljubljena u čitav svijet (2021.)

Slika 12. Ingela P. Arrhenius, Mini Animaux (2015.)

Slika 13. Maren Briswalter, Der Wald (2018.)

12. POP-UP SLIKOVNICE

Pop-up slikovnica pretvara dvodimenzionalne oblike u trodimenzionalne oblike prilikom otvaranja slikovnice ili okretanjem slikovnice naglavačke. Pop-up spada u interaktivne slikovnice. Njezini trodimenzionalni oblici zadržavaju pozornost i koncentraciju prilikom čitanja slikovnice. One spadaju u moderne rasklopne slikovnice. Pop-up slikovnicama djeca razvijaju finu motoriku i vježbaju koordinaciju ruku i prstiju. One pružaju djeci taktilno iskustvo jer djeca dodiruju njihove teksture i oblike (Majhut, Zalar, 2008).

Trodimenzionalni oblici u pop-up slikovnicama oživljavaju priču na jedinstven način. Prilikom otvaranja stranice iz slikovnice baš poput čarolije iskaču različiti likovi, stvari i pojave. Prve pop-up knjige pojavile su se u 13. stoljeću, no one nisu bile namijenjene djeci, nego odraslima i to često u znanstvene i religiozne svrhe. Takve knjige koristile su za demonstraciju anatomskih prikaza i astronomskih modela. U 19. stoljeću pojavljuju se prve pop-up slikovnice za djecu. Pop-up slikovnice prvo su bile izrađene od jednostavnih pokretnih dijelova pa do složenijih koji stvaraju impresivne trodimenzionalne scene. Izrada tih slikovnica zahtijeva veliku koncentraciju, pozornost, preciznost i visoku razinu vještina kako bi se svaki dio slikovnice pravilno otvarao i zatvarao.

U pop-up slikovnicama nalazimo nekoliko vrsta mehanizama koji se koriste. *V-fold* mehanizam predstavlja papir koji je naboran i koji se otvara pod kutom. *Layering* mehanizam stvara dubinske scene te prilikom otvaranja stranice, slojevi se raspoređuju jedan iza drugoga. *Pull-tabs* mehanizam radi na principu povlačenja dijelova papira kako bi se pokrenuo određeni dio slike. *Rotary* mehanizam služi za stvaranje rotirajućih elemenata. *Pop-downs* mehanizam omogućuje vraćanje elemenata prilikom zatvaranja slikovnice. Najčešće tehnike koje se koriste kod izrade pop-up slikovnica jesu akvarel, crtež, kolaž, digitalna ilustracija i reljefna tehnika.

Pop-up slikovnica pomaže djeci u boljem razumijevanju prostornih odnosa, kuta gledanja i perspektive. Prilikom otvaranja stranica djeca razvijaju finu motoriku. K tomu, pop-up slikovnica pomaže u razvijanju koncentracije. U današnje vrijeme postoje i digitalne verzije pop-up slikovnica. Pop-up slikovnica spaja dizajn, umjetnost i tehnologiju.

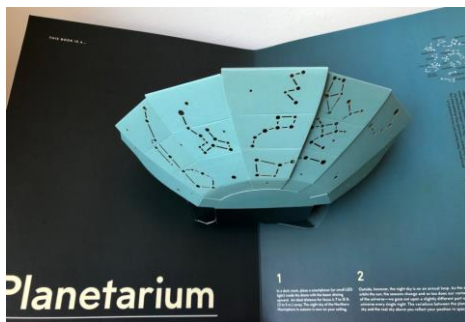
Najpoznatiji autori i ilustratori jesu Robert Sabuda i Matthew Reinhart. Najpoznatije pop-up slikovnice jesu *Alisa u Zemlji čudesa* i *Čarobnjak iz Oza*.

Slika 14. Lewis Carroll, *Alice's Adventures in Wonderland* (2003.)

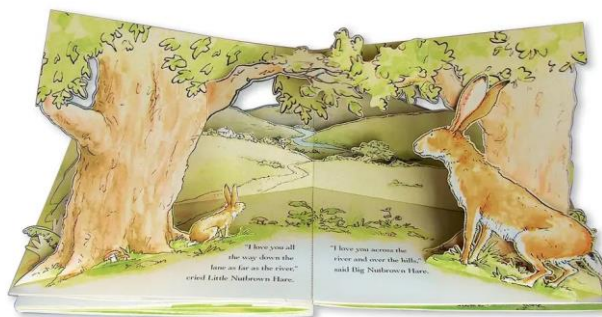
Slika 15. L. Frank Baum, *The Wonderful Wizard of Oz* (200.)

Slika 16. Kelli Anderson, *Planetarium* (2017.)

Slika 17. Gérard Lo Monaco, *A Sea Voyage* (2016.)

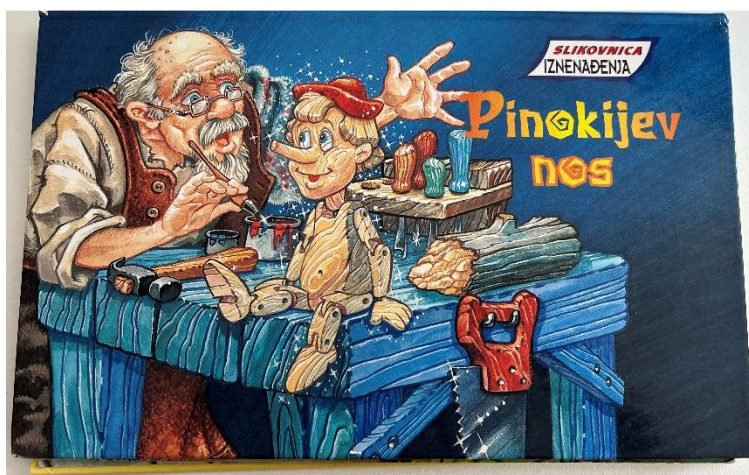
Slika 18. Sam McBratney, *Guess How Much I Love You* (2009.)

13. LIKOVNA AKTIVNOST PROVEDENA U VRTIĆU

Likovne aktivnosti za potrebe ovog rada provela sam u dječjem vrtiću. U likovnoj aktivnosti sudjelovala su djeca od šest godina. U provedbi aktivnosti sudjelovalo je četrnaestero djece.

13.1.LIKOVNA AKTIVNOST NA TEMU POP-UP SLIKOVNICE

Prije provedbe likovne aktivnosti kao motivaciju koristila sam pop-up slikovnicu *Pinokijev nos* (2000). Autor je te slikovnice Carlo Collodi, a ilustrator Stephane Turgeon. Slikovnica ima 10 stranica, jednostavne rečenice i ilustracije koje iskaču iz slikovnice. Ilustracije su šarene i u skladu su s tekstom, pa djeca mogu priču pratiti kroz ilustracije. Tema slikovnice jest pustolovina nestašnog lutka Pinokija. Slikovnica ispunjava sve funkcije slikovnice. Ispunjava zabavnu i estetsku funkciju jer su djeci bile vrlo zabavne i zanimljive slike koje iskaču iz slikovnice te ih je slikovnica očarala svojim izgledom. Također, slikovnica ispunjava informacijsko-odgojnu funkciju i spoznajnu funkciju jer su djeca čitanjem slikovnice dobila spoznaju o tome što se događa kada netko laže i čini loše stvari. Iskustvena i govorno-jezična funkcija ispunjene su kada su djeca govorila o svojim iskustvima o laganju i raspravljala o tome je li to dobro te uspoređivala svoje laži s Pinokijevim lažima.

Slika 19. Pop-up slikovnica *Pinokijev nos*

Slika 20. Slikovnica *Pinokijev nos*

Slika 21. Slikovnica *Pinokijev nos*

Nakon predstave, Pinokiju je ostalo još malo sitniša, pa ga je sakrio ispod jezika. I dobro da je tako učinio, jer je nakon par minuta nabasao na dva razbojnika koja su od njega tražila novaca. „Nemam novaca,“ reče Pinokio, a njegov se nos još malo produži. Razbojnici su bili toliko ljuti da su ga zavezali za drvo i ostavili ga tamo čitavu noć. Postalo mu je jezivo hladno, pa je viknuo: „Upomoć!“

Slika 22. Slikovnica *Pinokijev nos*

Nasreću, Plava vila je bdjela nad Pinokijem. Spasila ga je i stavila ga u topli krevet. Zatim ga je upitala: „Ješ li prodao svoje knjige?“ A Pinokio je odgovorio: „Naravno da nisam.“ „Je li ti ostalog štogod novca?“ upitala je. „Baš ništa,“ odgovori on, no nos mu je već bio dugačak kao ruka. „Znaš, Pinokio, svaki put kad lažeš nos ti naraste,“ reče vila. „Možda bi trebao prestati lagati.“

Slika 23. Slikovnica *Pinokijev nos*

Slika 24. Slikovnica *Pinokijev nos*

Motivaciju sam započela tako što sam zajedno s djecom sjela na kauč. Nakon što smo svi sjeli, ispričala sam im kako ćemo danas zajedno s Pinokijem krenuti u njegove pustolovine. Pitala sam ih jesu li ikada čuli za Pinokija, na što su djeca odmah rekla kako je to dječak koji je puno lagao i koji ima veliki nos. Upitala sam ih jesu li ikada vidjeli kako Pinokio iskače iz slikovnice, na što su oni rekli da nisu. Razgovarali smo i o tome je li lijepo lagati nekome i jesu li ikada lagali. Svi su rekli da su lagali barem jedanput i to najviše roditeljima. Lagali su o tome da nisu probušili loptu, o tome da su pospremili krevet, a najviše su lagali o tome da su ujutro oprali zube. Nakon što su rekli da su lagali da su oprali zube, sjetili su se Mrljeka i Prljeka koji rade kakao u zubima te su rekli da će odsad svakog dana prati zube.

Nakon razgovora uslijedilo je čitanje slikovnice. Djeca su se udobno smjestila, stavila kosu iza uha kako bi lakše čula priču i potpuno se utišala. Nakon što sam otvorila prvu stranicu, djeca su ostala iznenađena jer prije nisu vidjela Pinokija kako iskače iz knjige.

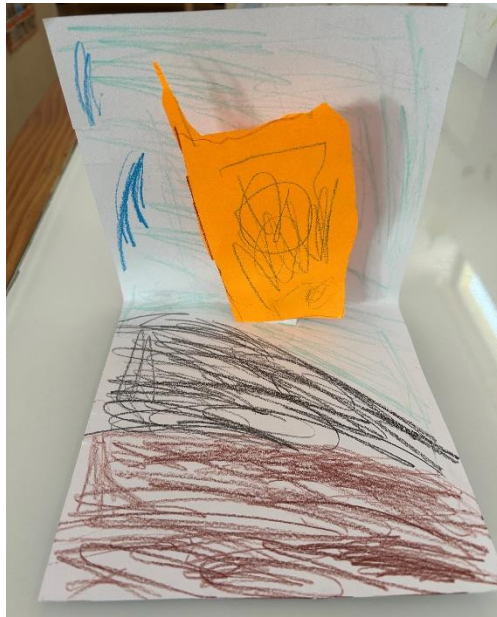
Pitali su me mogu li prije čitanja opipati slike te sam svakomu od njih pružila slikovnicu pa su sa svojim prstićima opipavali sliku, a osmijeh im je ozario lice. Upitali su me i je li slikovnica puna takvih slika i mogu li i dalje opipavati slike.

Nakon čitanja slikovnice popričali smo o Pinokijevim pustolovinama i dogovorili se kako više neće nikomu lagati. Nakon razgovora ispričala sam im kako će svatko od njih napraviti prvu stranicu svoje pop-up slikovnice.

Svi zajedno sjeli smo za stol na kojemu su nas čekali kolaž-papir, bijeli papir, škare i ljepilo. Prvo smo svi zajedno uzeli bijeli papir i savinuli ga napola. Nakon toga rekla sam im kako ćemo zatim uz pomoć škarica na sredini izrezati dvije trakice koje će držati stvar koju napravimo i to će joj omogućiti da iskače iz slikovnice. Nakon što su djeca to učinila, krenula su na izrezivanje likova ili stvari koje žele da se nalazi na njihovoj prvoj stranici pop-up slikovnice. Tehnika koju su koristili jest kolaž. Djeca su također izrazila želju da koriste bojice tijekom izrade ove aktivnosti.

Tijekom aktivnosti obilazila sam djecu, pomagala im ako im je bilo potrebno i sve fotografirala. Djecu koja su govorila kako ona to ne mogu uvjerila sam da mogu i naravno da su uspjela. Nakon aktivnosti svi smo zajedno pospremili sobu i djeca su mi predala svoje crteže. Aktivnost je trajala oko 40 minuta.

Cilj je aktivnosti poticanje djeca na kreativnost i poticanje djece na likovno stvaralaštvo.

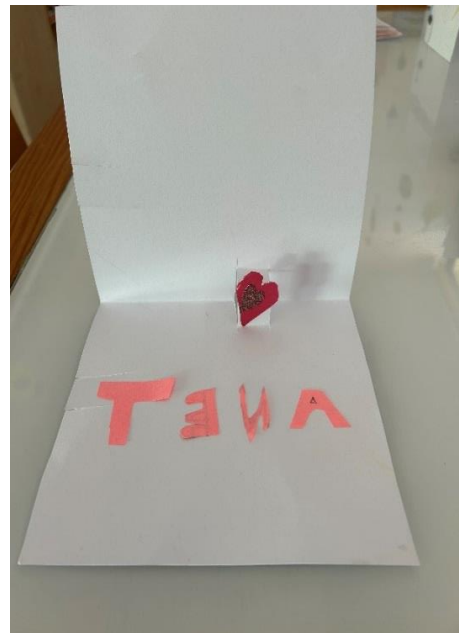

Slika 25. Dječak Teo, 6 godina

Kod ovog crteža vidljivo je kako je dječak Teo još uvijek u fazi šaranja. Faza šaranja traje do treće godine. Vidljive su i linije kruga, što se događa kod faze šaranja. Dijete tijekom izrade ovog rada nije dizalo bojnicu sa papira dok nije došlo do kraja pokreta. Prema Grgurić i Jakubin (1996) dijete u drugoj godini svu pozornost usmjerava na tragove i linije koje ostavlja na papiru, dok u trećoj godini počinje imenovati te linije. Tijekom rezanja kolaž-papira dijete više puta naglašava kako ne može izrezati drvo, na što su ga druga djeca ohrabrila kako može. Prilikom rezanja drva iz kolaž-papira ima nepravilan hvat škara i teško reže papir. Kada sam upitala dječaka Tea zašto je izabrao baš drvo za svoju prvu stranicu slikovnice, on je odgovorio kako na drvetu ima kućicu i kako se u njoj igra s prijateljima.

Slika 26. Djevojčica Tia (6)

Slika 27. Djevojčica Tena (6)

U ovim radovima prikazano je kako djeca kopiraju crteže svojih prijatelja. Djeca koja nemaju dovoljno razvijenu maštu i koja nisu kreativna kopiraju radove svojih prijatelja. U radovima vidimo kako su obje djevojčice izrezala imena i to iste boje i postavila ih na isto mjesto. Obje imaju srca, ali malo drugačija. Obje djevojčice tražile su pomoć kod izrezivanja slova A i nisu mogle izrezati trokut u slovu A te su ga samo nacrtale. Djevojčica Tena koristi detalje u srcu, a djevojčica Tia ne. Usto, vidljiva je razlika u rezanju pojedinih oblika. Djevojčica Tena rekla je kako je taj rad posvetila tati te je odmah djevojčica Tia rekla kako je i ona taj rad posvetila tati. Vidljivo je i kako djeca svoje izrezane oblike lijepo točno na sredinu reza za pop-up.

Djecu u svijet likovne kreativnosti i mašte uvodimo kroz igru. S pomoću različitih likovnih materijala i pribora djeca stječu nove spoznaje i iskustva. Miješanjem različitih boja djeca dolaze do spoznaje kako mogu dobiti neku novu boju. Mogu otiskivati različite predmete i dobivati različite volumene. Time kod djece razvijamo likovnu radoznalost koja ih potiče na likovno stvaralaštvo. Kopiranje kod djece možemo spriječiti tako da im ponudimo različite boje, sredstva i oblike. Isto tako, kopiranje tuđih radova možemo spriječiti razgovorom u krugu. Djeca tada imaju priliku izraziti svoje mišljenje i strpljivo čekaju svoj red.

Slušajući druge kako navode svoje mišljenje, ona pripremaju svoje izlaganje. Ako se razgovor u kojemu djeca imaju priliku izraziti svoje mišljenje uvede u svakodnevni ritam, djeca će se osjećati zadovoljnija i važnija. To će utjecati na njihovo samopouzdanje koje će se odražavati i u njihovim likovnim radovima.

Slika 28. Djevojčica Ela (6)

Slika 29. Dječak Jakov (6)

Slika 30. Dječak Luka

U ovim radovima vidimo kako djeca crtaju svoje bliske osobe. Prema Grgurić i Jakubin (1996) dijete u fazi izražavanja složenih simbola crta stvari koje su mu bliske, a to su najčešće životinje, ljudski lik, drveće i cvijeće.

Prikazano je kako djeca ljudskom liku više ne crtaju samo glavu i noge, nego se u crtežu ljudskog lika počinju prikazivati trup, prsti i nos. K tomu, nos je nacrtani veći nego što je inače, oči zauzimaju pola lica i broj prstiju na ruci je premalen, što je i karakteristično za ovu fazu. Kolaž-papir režu tako da im se nacrtani crtež vidi, a ne po linijama. Usto, prije rezanja kolaža crtaju po njemu ono što žele izrezati.

13.2. LIKOVNA AKTIVNOST NA TEMU LEPORELLO SLIKOVNICE

Prije provedbe likovne aktivnosti koristila sam leporello slikovnicu koju sam sama izradila. Ta slikovnica ima pet preklopa. U slikovnici djeca otvaranjem svakog preklopa mogu vidjeti kuda potok sve teče. Potok teče kroz šumu, selo, ispod mostića, ispod duge i na kraju potok teče ispod brodića. Slikovnica ispunjava estetsku i zabavnu funkciju jer djecu jako razveseljava način otvaranja slikovnice i prikaz slika koje se mogu prikazivati i pojedinačno i kao cjelina. Djeca su uzbuđena tijekom otvaranja slikovnice jer ih zanima što će se pojaviti na sljedećoj slici. Isto tako, ispunjava informacijsko-odgojnu, spoznajnu i iskustvenu funkciju jer se djeca susreću s novim oblikom otvaranja slikovnice i rasporedom slika te iznose svoja iskustva o tome na što ih podsjeća i je li itko ikada vidio nešto slično. Tijekom razgovora ispunjava se govorno-jezična funkcija.

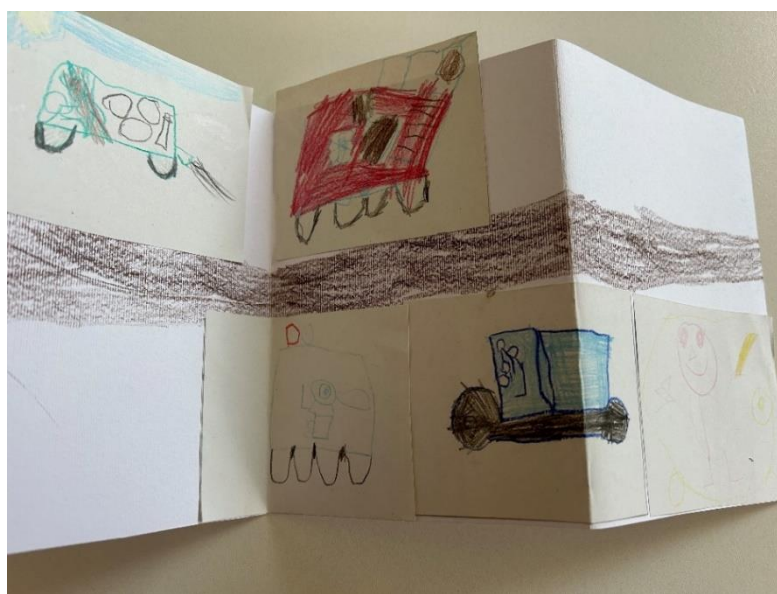

Slika 31. Leporello slikovnica

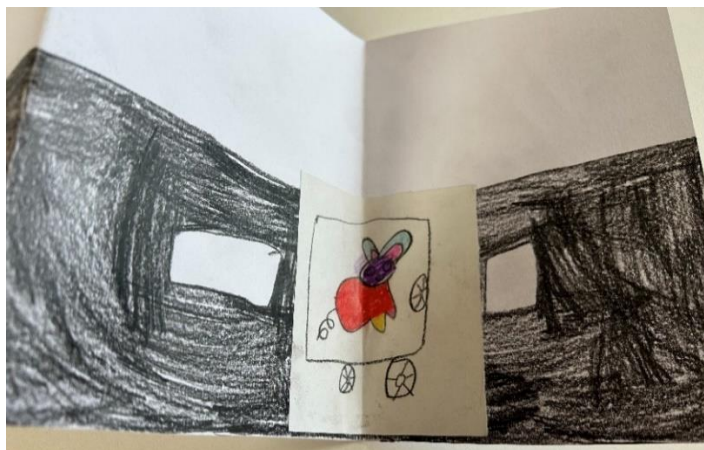
Motivaciju sam započela tako što smo svi sjeli na kauču pa sam im pokazala leporello slikovnicu. Djeca su odmah rekla kako nikad nisu vidjela takvu slikovnicu. Nakon što sam ih upitala podsjeća li ih ova slikovnica na neki instrument, odmah su uskliknuli da ih podsjeća na harmoniku. Zajedno smo počeli otvarati slikovnicu i razgovarali smo o tome kuda sve potok teče. Nakon što smo otvorili cijelu slikovnicu, pokazala sam im kako je mogu otvarati po redu, a i mogu je skroz otvoriti te vidjeti cijelu priču.

Nakon motivacije zajedno smo preklopili papir tako što smo ga prvo stavili napola i onda još svaku polovicu jednom napola te smo dobili harmoniku. Djeca su dobila zadatak da na kartice nacrtaju životinje u prijevoznim sredstvima koje će poslije zalijepiti na cestu. Djeca su životinje crtala bojicama. Tijekom crtanja obilazila sam djecu i s njima razgovarala o tome koju životinju crtaju. Djeca su crtala zečeve, mrave i medvjeda. Nakon što su nacrtala životinje na prijevoznim sredstvima, na harmoniku su svi zajedno nacrtali cestu te su životinje zalijepili na cestu kako bi mogle sudjelovati u prometu.

Nakon aktivnosti svi smo zajedno pospremili bojice i papire. Aktivnost je trajala oko 40 minuta.

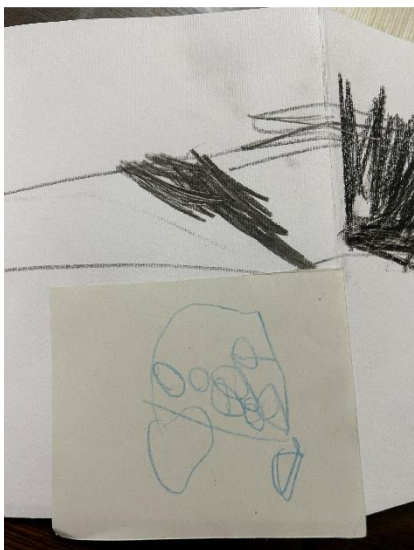

Slika 32. Dječji rad

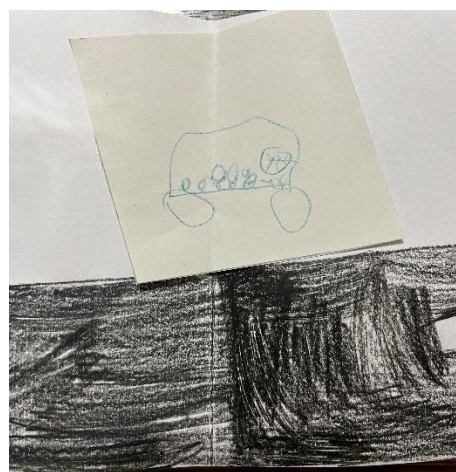

Slika 33. Dječji rad

U ovim radovima vidimo fazu izražavanja složenim simbolima. Djeca životinjama crtaju trup, noge i uha. Crteži imaju velik broj detalja i šarenih boja. Djeca uglavnom crtaju premali broj kotača na automobilima, dok neka crtaju točan broj. U radovima vidimo i fazu šaranja gdje dijete crta mrava crtajući samo krug. Na slici vidimo kako djeca crtaju detalje poput dima iz ispuha, sjedala, prozore i rep. Djeca u radovima ističu tamne boje, dok svijetle boje koriste samo kod oblaka i sunca.

Slika 34. Dječak Kristijan (6)

Slika 35. Dječak Tin (6)

U ovim radovima vidimo kako je dječak Kristijan nacrtao isti rad kao i dječak Tin. Dječak Kristijan koristio je istu boju kao i dječak Tin kod crtanja. Isto tako, nacrtao je potpuno isti auto i mrave. Položaj životinja i volana u obama je autima na istom mjestu. Na radu vidimo kako je dječak Kristijan nacrtao isti broj mrava poput dječaka Tina.

Djeca koja kopiraju radove od druge djece nemaju dovoljno razvijenu maštu i nisu kreativna. Kako bismo spriječili kopiranje crteža, s djecom trebamo porazgovarati kako bi iznijela svoja mišljenja. Najbolji je način da djeca sjednu u krug i svako od njih redom iznosi mišljenje. Svako dijete tada ima priliku iznijeti svoje mišljenje i to pozitivno utječe na njihovo samopouzdanje koje će se odraziti i u likovnim radovima. Djeci treba omogućiti da stvaraju neopterećeno. Dijete treba promatrati kako bismo otkrili njegove interese i omogućili mu kreativno izražavanje. Potrebno je omogućiti mu dovoljno vremena kako bi nadograđivalo svoje vlastite misli. Važno je djetetu postavljati pitanja o tome što je vidjelo, čulo ili doživjelo te se time aktivira sjećanje na neki doživljaj pa će dijete unositi više detalja u rad. Likovno stvaralaštvo potiče se i igrom likovnim materijalima. Igra likovnim materijalima pomaže da se djeca upoznaju i oslobode s likovnim materijalima kojima rade. Važno je potvrđivanje vrijednosti svakoga dječjeg rada jer to djetetu daje sigurnost da je na dobrom putu i da je sposobno za daljnje stvaranje.

14.ZAKLJUČAK

Slikovnica je najvažnija djetetova knjiga jer ga ona uvodi u svijet odraslih. Ona dijete upoznaje sa slovima, ilustracijama, igračkama i pisanjem. Slikovnica je mala knjiga, no njezina je uloga u djetetovu životu velika. Slikovnica kod djeteta razvija kreativnost, maštu, dovodi ga do novih spoznaja i iskustava. Prilikom odabira slikovnice potrebno je izabrati slikovnicu prema djetetovoj dobi i interesima. Čitanjem slikovnice kod djeteta se razvija govor, komunikacija, razmišljanje i koncentracija. Najvažnije od svega jest to da slikovnica u djetetu budi malog umjetnika koji svojim prstima stvara čaroliju. Slikovnica u sebi mora sadržavati određene funkcije kako bi privukla, zainteresirala i educirala dijete. Čitanjem slikovnice stvara se dublja veza između djeteta i odrasle osobe. Iako je u današnje vrijeme tehnologija napredovala i slikovnice se sada mogu pronaći u digitalnom obliku, roditelji i odgojitelji to uvelike izbjegavaju i zajedno s djecom listaju i čitaju slikovnice bez uporabe tehnologije.

Korištenjem razne literature saznala sam kako su lepporelo i pop-up oblik prije bili korišteni u druge svrhe, a ne kao slikovnice. Pop-up oblik korišten je za prikaz anatomskih i astronomskih modela, a lepporelo oblik korišten je kod panoramskih prikaz gradova i kao turistički vodič.

Tijekom provođenja likovne aktivnosti shvatila sam kako čitanje slikovnice uvodi djecu u svijet kreativnosti i kako djeca nakon čitanja imaju puno ideja i kako im nije teško napraviti likovnu aktivnost. Djeci je prije likovne aktivnosti samo potrebna dobra motivacija i razgovor kako bi podijelila svoja znanja i iskustva.

15.LITERATURA

KNJIGE:

- Balić Šimrak, A. (2014). *Slikovnica – Složena igra. U: Izlet u muzej na mala vrata, prema teoriji slikovnice*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Barac, T. (2016). *Izrada ilustrirane slikovnice "Petra i pile"*. Sveučilište u Zagrebu: Grafički fakultet. Završni rad.
- Bukvić Pažin, A., Ott Franolić, M. (2023). *Velika važnost malih priča: zašto i kako čitati djeci*. Zagreb: Ljevak
- Civardi, A., Dunbar, J., Petty, K., Somerville, I. (2015). *Čarobne svjetiljke: priče koje čitate svojem djetetu kako bi potaknuli mir, povjerenje i kreativnost*. Zagreb: Planetopija.
- Crnković, M. (1986.) *Dječja književnost*. Zagreb: Školska knjiga.
- Crnković, M. i Težak, D. (2002). *Povijest hrvatske dječje književnosti: od početka do 1955. godine*. Zagreb: Znanje d.d.
- Čačko, P. (1999). *Slikovnica, njezina definicija i funkcije. U R. Javor, Kakva je knjiga slikovnica* (str. 12-16). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
- Čačko, P. (2000). „*Slikovnica, njezina definicija i funkcije*“. U: *Kakva knjiga je slikovnica: zbornik, prir. R. Javor*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba
- Čudina-Obradović, M. (1995). *Igrom do čitanja: Igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja u djece od 3. do 10. godine*. Zagreb: Školska knjiga
- Čudina-Obradović, M. (2014). *Psihologija čitanja od motivacije do razumijevanja*. Zagreb: : Golden marketing – Tehnička knjiga
- Diklić, Z., Težak, D., Zalar, I. (1996). *Slikovnica. U Primjeri iz dječje književnosti*, (str. 343-348). Zagreb: Divič
- Grgurić, N., Jakubin, M. (1996). *Vizualno likovni odgoj i obrazovanje*. Zagreb: Educa.
- Hlevnjak, B. (2000.) *Kakva je knjiga slikovnica? Kakva je knjiga slikovnica*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba
- Kos-Paliska, V. (1997) *Likovni govor slikovnice, u: Javor, R, (Ur.) Dječja knjiga u Hrvatskoj danas: teme i problemi*. (str. 88-92.) Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
- Majhut, B. i Batinić, Š. (2017.) *Hrvatska slikovnica do 1945*. Zagreb: Hrvatski školski muzej i Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- Majhut, B., Zalar, D. (2008). „*Slikovnica*“. Hrvatska književna enciklopedija, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb

- Martinović, I., Stričević, I. (2011). *Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu*. Libellarium, 4 (1), 39-63.
- Moomaw, S. i Hieronymus, B. (2008). *Igre čitanja i pisanja*. Buševac: Ostvarenje.
- Narančić Kovač, S. (2015). *Jedna priča i dva pripovjedača: pripovjedne perspektive u dvojnome diskursu suvremene slikovnice*. Zagreb: ArTresor.
- Petrović – Sočo, B. (1997). *Dijete, odgajatelj i slikovnica*. Alineja: Zagreb.
- Vizek Vidović, V., Hrabar, D. (1999). *Čitajmo djeci za laku noć: Priručnik za odgojitelje i roditelje djece predškolske dobi*. Zagreb: UISP.
- Zalar D., Balić Šimrak, A., Rupčić, S. (2014). *Izlet u muzej na mala vrata prema teoriji slikovnice*. Zagreb: UFZG.
- Zalar, D., Boštjančić, M., Schlosser, V. (2008). *Slikovnica i dijete: Krička i metodička bilježnica 1*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Šišnović, I. (2011). *Odgajno-obrazovna vrijednost slikovnice*. *Dijete, vrtić, obitelj*, 17 (66), 8-9.

ČASOPISI:

- Martinović, I.; Stričević, I. (2012). *Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu* : Libellarium: časopis za povijest pisane riječi, knjige i baštinskih ustanova, 4 (1), 39-63.
- Paliska , *Ilustracije u slikovnici*, Tabula , Časopis Filozofskog fakulteta u Puli, studio Zodiak, Ljubljana, 1999. (241-243)

ZNANSTVENI I STRUČNI ČASOPISI:

- Antonović, D. (2011). *Čitanje u krilu*. *Dijete, vrtić, obitelj*: časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima, 17 (66), 25.
- Bratić, M. (2020.) *Slikovnica - poticaj za bogaćenje govornog izraza u dječjem vrtiću*, Split: Sveučilište u Splitu
- Martinović, I. (2018.) *Slikovnica kao poticajni materijal za leksički razvoj djece u trećoj godini života*. (Doktorska disertacija), Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera

MREŽNE STRANICE:

Stričević, I. (2006). Projekt „*Čitajmo im od najranije dobi*“. Preuzeto 10. 07. 2024.:
<https://www.hkdrustvo.hr/datoteke/130>

Špehar, S. (2002). Centar za početno čitanje i pisanje. *Dijete, vrtić, obitelj*, 8 (27),
2-4. Preuzeto: 11.8.2023. <https://hrcak.srce.hr/181847>
<https://www.medijskapismenost.hr/kako-prepoznati-kvalitetnu-slikovnicu/>

POPIS SLIKA:

Slika 1. Prva hrvatska slikovnica	9
Slika 2. Tematska slikovnica	13
Slika 3. Leporello slikovnica	14
Slika 4. Nepoderiva slikovnica	14
Slika 5. Pop-up slikovnica.....	14
Slika 6. Slikovnica otklapalica.....	15
Slika 7. Multimedijaska slikovnica.....	15
Slika 8. Elektronička slikovnica.....	15
Slika 9. Slikovnica igračka.....	15
Slika 10. Leporello slikovnica	22
Slika 11. Leporello slikovnica	22
Slika 12. Leporello slikovnica	22
Slika 13. Leporello slikovnica	22
Slika 14. Pop-up slikovnice	24
Slika 15. Pop-up slikovnica	24
Slika 16. Pop-up slikovnica	24
Slika 17. Pop-up slikovnica	24
Slika 18. Pop-up slikovnica	24
Slika 19. Pop-up slikovnica <i>Pinokijev nos</i>	25
Slika 20. Slikovnica <i>Pinokijev nos</i>	26
Slika 21. Slikovnica <i>Pinokijev nos</i>	26
Slika 22. Slikovnica <i>Pinokijev nos</i>	27
Slika 23. Slikovnica <i>Pinokijev nos</i>	27
Slika 24. Slikovnica <i>Pinokijev nos</i>	28
Slika 25. Dječak Teo, 6 godina	30

Slika 26. Djevojčica Tia (6)	31
Slika 27. Djevojčica Tena (6).....	31
Slika 28. Djevojčica Ela (6)	32
Slika 29. Dječak Jakov (6)	32
Slika 30. Dječak Luka	32
Slika 31. Leporello slikovnica	33
Slika 32. Dječji rad.....	34
Slika 33. Dječji rad.....	35
Slika 34. Dječak Kristijan (6)	35
Slika 35. Dječak Tin (6).....	35

Slika 1. <https://digitalna.nsk.hr/?pr=i&id=632375>

Slika 2. <https://kasmir-promet.hr/proizvod/moja-obitelj/>

Slika 3. https://www.youtube.com/watch?v=INxeL_r6vaU&ab_channel=Bastelmix

Slika 4. <https://www.felixliber.hr/djecje-knjige/slikovnice/boje-perivo-nepoderivo/>

Slika 5. <https://hr.moloco.com/product/pop-up-fairy-tales-3d-picture-book/>

Slika 6. <https://www.kidzilla.hr/proizvod/>

Slika 7. <https://www.grafocentar.hr/fisher-price-knjiga-za-sveznalice-slikovnica-s-brojalicama-zvucna-svijetli-41259/106309/product/>

Slika 8. <https://www.jeftinije.hr/Proizvod/1499643/nesortirano/>

Slika 9. <https://babyroom.hr/proizvod/interaktivna-slikovnica-zeko-ide-na-spavanje/>

Slika 10. <https://nl.pinterest.com/pin/575827502350668630/>

Slika 11. <https://gloriaglam.hr/hedonizam/zaljubljena-u-citav-svijet-4276>

Slika 12. <https://hanneleandassociates.fr/books/animals-leporello/>

Slika 13. <https://www.jacobystuart.de/rights/young-non-fiction/>

Slika 14. <https://www.ebay.com/itm/303993829513>

Slika 15. <https://shop.getty.edu/products/the-wonderful-wizard-of-oz-a-commemorative-pop-up>

Slika 16 <https://rightonkidsteaching.com/2021/10/14/some-of-the-best-pop-up-books-for-kids/>

Slika 17. <https://rightonkidsteaching.com/2021/10/14/some-of-the-best-pop-up-books-for-kids/>

Slika 18. <https://www.nytimes.com/2011/12/14/books/pop-up-book-roundup.html>